

Posudek diplomové práce Kateřiny Faltysové
E-learningový kurz: Prostředky k vyjádření minulého děje
(PF JU České Budějovice, 2006, 62 stran + příloha CD-Rom)

Diplomandka si ve své práci klade za cíl vytvořit E-learningový kurz zaměřený na výklad a procvičení problematiky vyjádření minulého děje v současné francouzštině. Součástí práce je i představení E-learningu jakožto nové moderní metody a pomůcky ve vyučovacím procesu zejména s ohledem na výuku cizích jazyků. Téma je zajisté přínosné, z důvodů stále větší důležitosti nových informačních technologií ve vzdělávání.

V souvislosti s deklarovanými cíli obsahuje práce dvě části, a to část teoretickou, ve které se diplomandka věnuje E-learningu z obecného hlediska a část praktickou, prezentovanou na CD-Romu, kterou představuje diplomandkou vytvořený E-learningový kurz.

V teoretické části (str. 6-33) se diplomandka postupně zabývá historií E-learningu, složkami elektronických kurzů, rolí jednotlivých participantů, popisuje jednotlivé fáze tvorby E-learningových kurzů a jejich obsah, představuje výhody a nevýhody této nové metody a rozebírá problematiku i z hlediska technologického. Vychází přitom z dostupné české i cizojazyčné literatury obecně didaktického a lingvodidaktického zaměření. Teoretický úvod hodnotím jako vcelku úspěšnou syntézu informací z odborné literatury. Struktura textu a výběr relevantních informací odpovídá cíli – prezentovat základní poznatky o E-learningu aplikované na výuku cizích jazyků, konkrétně francouzštiny. Je chvályhodné, že diplomandka svůj výklad doplňuje místy o odkazy na internetové stránky zaměřené na vysvětlení a procvičení některých jevů z francouzské gramatiky či lexika.

E-learningový kurz, který diplomandka vytvořila, je zaměřen na problematiku vyjádření minulosti ve francouzštině, kurz je určen studentům středních škol. Pro výběr tématu se diplomandka rozhodla proto, že tato látka činí českým studentům velké potíže – s tím nelze než souhlasit, kvalitní E-learningový kurz na toto téma by mohl být i užitečnou praktickou pomůckou při výuce francouzštiny na středních školách. Diplomandka měla možnost kurz přímo využít v praxi a mohla se tak reálně přesvědčit o jeho účinnosti, jakož i o účinnosti E-learningu ve výuce obecně.

Při výběru jazykových prostředků vyjádření minulosti a pro výklad jejich fungování vycházela diplomandka ze Společného evropského referenčního rámce. Jako referenční úroveň zvolila B1 a B2. Tento postup je naprosto správný; na jeho základě zahrnula diplomandka do svého výkladu *passé composé*, *imparfait*, *passé récent*, *plus-que-parfait*, *conditionnel passé*, *passé simple*, *passé antérieur* a *passé du subjonctif*, do svého kurzu dále zařadila diplomandka výklad o příslovečném určení času (*complément circonstanciel du temps*) a o nepřímé řeči (diplomandka uvádí chybně *discours rapporté*, o tom viz níže). K výběru jazykových prostředků zařazených do kurzu nemám žádné výhrady.

Úroveň kurzu je třeba hodnotit ze tří hledisek: 1) formální, 2) didakticko-metodologické a 3) hledisko jazykové (gramatické) správnosti a adekvátnosti – toto hledisko je nutné vzít v úvahu zejména v případě, kdy autorem výkladů a cvičení není rodilý mluvčí.

1) Po formální stránce je kurz velmi zdařilý, diplomandka se úspěšně vypořádala s technologickou problematikou tvorby E-kurzů, výklad je obohacen o obrázky a využívá i audio a video nahrávek. U cvičení v jednotlivých lekcích bych uvítal možnost automatického opravování, ostatně diplomandka si je tohoto nedostatku vědoma a odůvodňuje jej nedostatkem technických schopností a finančních prostředků.

2) Pokud jde o didakticko-metodologické zpracování i zde hodnotím kurz kladně. Diplomandka uplatňuje komunikativní přístup, výklad gramatických jevů vztahuje ke konkrétním komunikačním situacím blízkým cílové skupině. Výklad postupuje od známého k novému a každý vykládaný jev je procvičován v příslušných cvičeních. Pozitivně lze hodnotit i fakt, že diplomandka usiluje o jednotnou strukturu výkladu – tvar, zápor, otázka,

trpný rod, postavení zájmen, užití. V některých případech by však bylo dle mého názoru lépe se této struktury striktně nedržet – např. výklad o tvoření otázky v *passé antérieur* není z hlediska úzu příliš relevantní.

3) Jak jsem předeslal výše, v případě, že je kurz cizího jazyka vytvářen nerodilým mluvčím, je třeba věnovat zvýšenou pozornost jazykové a gramatické správnosti, adekvátnosti uváděných příkladů ve výkladu a ve cvičení. Dodržení této zásady předpokládá, že sám tvůrce kurzu vykládané problematice rozumí a dokonale ji ovládá. I když výklad některých obtížnějších gramatických jevů pro středoškolské studenty může být zjednodušen, uváděná tvrzení musí být platná a musí odpovídat současné jazykové realitě. Gramatičnost a jazyková správnost uváděných příkladů musí být samozřejmostí. V této souvislosti musím učinit několik kritických poznámek k předkládanému E-kurzu.

a) Výklad o *passé simple* a *passé antérieur*. Oba dva časy jsou v současné francouzštině časy enunciačního systému „*récit*“ („*histoire*“ dle Benvenista). To znamená, že děje, které vyjadřují, jsou představovány bez jakéhokoli vztahu k výpovědní situaci (tedy parametrům *ego, hic et nunc*). Z tohoto důvodu je také nalézáme téměř výhradně v psaném jazyce, a to v textech, které vypravují nějaké ukončené minulé události, jejichž chronologie a jejichž aktéři jsou zcela nezávislí na výpovědní situaci. Proto tedy téměř výhradní užívání třetí osoby (případně první ve vyprávění v *ich-formě*), neslučitelnost *passé simple* s deiktickými výrazy (šifry) apod. Výklady *passé simple* ve středoškolských učebnicích tuto skutečnost reflektují a přizpůsobují tomu výklad a zejména citované příklady a cvičení. V této souvislosti se věty jako *Tu apportas des achats à ta grand-mère? Vous descendîtes sic !!! tous les sacs? Nous rendûmes sic !!! la moto à nos amis. Est-ce que vous (ne) parlâtes (pas) de moi?* jeví jako velmi nevhodné, neboť předpokládají interakci v konkrétní výpovědní situaci (nehledě na chybný tvar *passé simple* u sloves *descendre* a *rendre*, které správně mají být *descendîtes* a *rendîmes*, u výkladu o *passé simple* velmi vážná chyba!). Věty jako A: *Hier, vous chantâtes dans le club.* B: *Oui, mais c'était pour la dernière fois.* či *Vous dormîtes 11 heures. Vous vous sentez mieux?* je pak nutno hodnotit jako agramatické, chybné – nepřijatelná kombinace *passé simple* s deiktickým *hier* či *passé simple* jako čas vyjadřující děj, jehož výsledek je vztahován do přítomnosti. Velmi nevhodné až chybné jsou rovněž příklady s *passé antérieur* – v jednoduchých větách vyjadřuje tento čas rychlé ukončení děje, zpravidla v kombinaci s typickými příslovci, častěji se vyskytuje v souvětích téměř výlučně ve vedlejších větách časových uvedených spojkami *quand, dès que, aussitôt que, à peine ... que*, vyjadřujících rychle ukončený jednorázový děj, který skončil těsně před začátkem jiného děje minulého vyjádřeného *passé simple*. Není tedy v žádném případě jakousi variantou *plus-que-parfait*, jak by to vyplývalo z příkladů diplomandkou uváděných. Věty jako A: *Tu achetas un livre pour ta mère?* B: *Oui, mais d'abord j'eus voulu lui donner un chandail.* jsou tedy zcela nevhodné, jak z hlediska enunciačního, tak i z hlediska funkce a úzu *passé antérieur*. Nevhodných je potom dle mého názoru naprostá většina vět s *passé antérieur* z příkladů, ze cvičení i ze závěrečného testu.

b) Výklad o nepřímé řeči. Chybný je francouzský ekvivalent, který diplomandka užívá – výraz *discours rapporté* neoznačuje ve francouzských gramatikách nepřímou řeč, ale je generický termínem pro jakoukoli citovanou, reprodukovanou promluvu jednoho mluvčího jiným mluvčím. Zahrnuje tak přímou řeč (*discours direct*), nepřímou řeč (*discours indirect*) a polopřímou řeč (*discours indirect libre*). V pravidlech časové souslednosti, které diplomandka uvádí, shledávám též jednu nesrovnalost, a to změnu *imparfait* v *plus-que-parfait*. Tvrzení není správné (i když jej lze nalézt i v některých gramatikách), *imparfait* se v časové souslednosti nemění, zůstává imperfektem (viz např. Delatour et alii, *Grammaire du français. Cours de civilisation française de la Sorbonne*, Paris 1991, str. 232). Věta *Elle a dit qu'à l'université, ils avaient lu bien de sic! livres* (navíc chybné užití členu, správně má být *bien des livres*), je pak transpozicí do nepřímé řeči věty A *l'université, nous avons lu bien des*

livres a nikoli též věty s imperfektem, jak uvádí diplomandka – plusquamperfektum zde vyjadřuje dokonavost děje, tedy tentýž aspektuální význam jako *passé composé* v původní větě a nikoli nedokonavost jako imperfektum.

c) Výklad o pozici osobních nepřízvučných zájmen (stránka 4 výkladu o *passé composé*). Věty z příkladů *Nos parents ont acheté un ordinateur à nous.*, či ze cvičení *Monique a montré sa jupe à moi.* a *Ce chapeau a plu à moi.* jsou gramaticky chybné. Pokud by ve francouzštině byl zájmenný předmět u těchto sloves vyjádřen předložkou + zájmeno osobní přízvučné, bylo by to pouze z důvodů zdůraznění, avšak předmět by musel být vyjádřen i formou nepřízvučnou tedy např. *Nos parents nous ont acheté un ordinateur, à nous (et pas à vous).*

d) *passim* chyby v příkladových větách či větách ve cvičení:

Avant aller à l'école, les enfants ont donné un baiser à leur mère. (*Passé composé* str. 1) místo *Avant d'aller...*

Le bâtiment était en état horrible. (*Passé composé* str. 1) místo *dans un état horrible*

Les montagnes se sont couvertes de la neige. (*Passé composé* str. 5) místo *de neige.*

Tandis que ma mère me lisait un conte de fées, mon père s'est endormi. (Příslovečné určení času str. 1) místo *ma mère me lisait.*

Avoir téléphoné à notre mère, nous sommes sortis. (Příslovečné určení času str. 1) místo *Après avoir téléphoné*

Notre ville, (n') était-il (pas) entourée de forêts? (Imparfait str. 2) místo *n'était-elle pas*

Après demander en mariage, Pierre ..... 8 jours la réponse de Marie (Imparfait str. 2) místo *après avoir demandé qui ??? en mariage*

Elle s'est plaint que trois jours auparavant, elle m'avait demandé de l'aider, mais moi, je n'avais rien fait. (Nepřímá řeč str. 1) místo *elle s'est plainte.*

Aby mohl diplomandkou vytvořený kurz být efektivně využit v praxi, bylo by třeba zmíněné nedostatky odstranit.

Práce Kateřiny Faltysové splňuje požadavky na diplomové práce kladené. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích dne 19. května 2006.

Mgr. Ondřej Pešek, Ph.D., v. r.